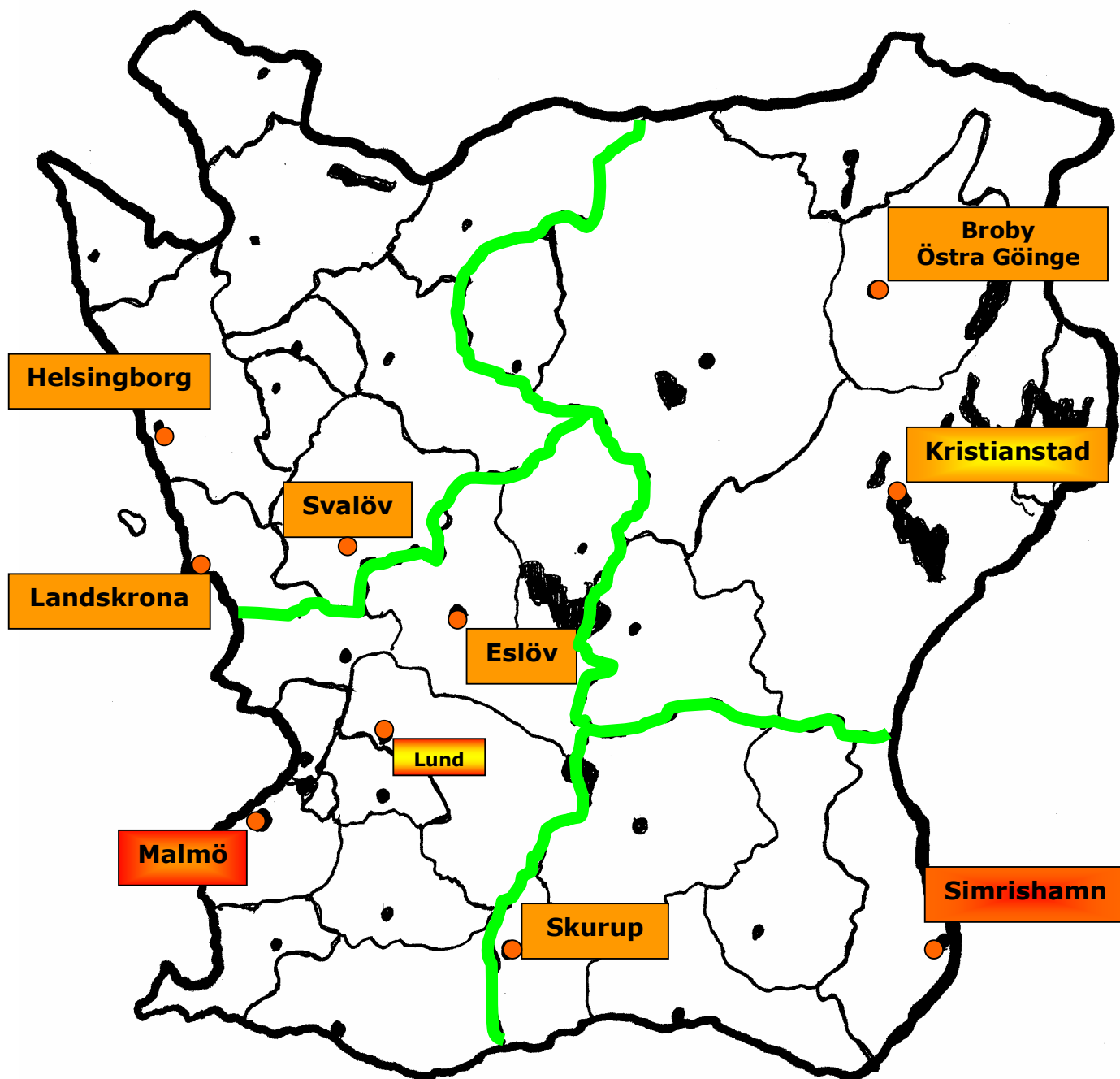

Dialogturné Social Ekonomi – för tillgänglighet och mångfald

2006-05-01 – 2007-06-30

Projektrapport

Nätverk Social Ekonomi Skåne – ideell förening

Förord

Denna projektrapport vill ge en helhetsbild på den ettåriga dialogturnén som Nätverk Social Ekonomi Skåne har genomfört med stöd av Europeiska socialfonden.

I första hand vänder sig rapporten till alla som har varit delaktiga i dialogerna kring frågor som rör samhällsutveckling i stort samt hur man kan förbättra möjligheter för människor som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och i samhället.

Sedan vill rapporten även fungera som inspiration för representanter från och intresserade inom samhällets alla tre sektorer.

Rapporten innehåller såväl projektets uppdrag som det uppnådda resultatet. Vidare finns det en beskrivning av metoden och tillvägagångssättet, projektets framgångsfaktorer, utmaningar och goda råd samt en avslutande bedömning av hela processen med några utblickande uppmuntringar.

Jag vill på detta ställe tacka alla jag har kommit i kontakt med under resans gång, för er öppenhet och ert hjärtliga bemötande. Framför allt bemötandet från kommunernas och myndigheters sida var en ny och positiv upplevelse för mig – jämfört med bemötandet i mitt hemland!

Tack även till alla i Nätverket Social Ekonomi Skåne för det stora förtroende redan från första dagen och även för ert mod att tillsammans bege er ut på denna resa som har starkt påverkat nätverkets inre utvecklings- och läroprocess. Jag vill särskilt tacka Monika Olin Wikman och Kristina Persson för ett mycket givande samarbete.

Slutligen ett stort tack till Svenska ESF-rådet som har gjort dialogturnén möjlig och speciellt till Anna-Lena Wettergren Wessman för den krävande men stödande och rättvisa handläggningen.

Malmö, 30 juni 2007

Christoph Lukkerz, Projektledare Dialogturné Social Ekonomi

Sammanfattning

Idén om en dialogturné kring social ekonomi har under en längre tid diskuterats såväl i Nätverket Social Ekonomi som i Regionala Tillväxtprogrammets arbetsgrupp för social ekonomi. I maj 2006 initierade därför nätverket, med stöd av ESF-programmet Växtkraft Mål 3, projektet Dialogturné Social Ekonomi – för tillgänglighet och mångfald. Avsikt med projektet har varit att öppna en dialog med personer i ledande befattning i kommuner och inom kultur, vetenskap och näringsliv, kring den sociala ekonomins möjlighet att bidra till en positiv lokal och regional utveckling.

Projektets långsiktiga mål har varit att lokala handlingsplaner skulle tas fram i dialog mellan den lokala sociala ekonomin och kommunerna, gällande den sociala ekonomins möjligheter att fungera som part i arbetet för bl.a. tillväxt, integration och mångfald. Förhoppningen har också varit att ett utbyte/samarbete skulle uppstå mellan de kommuner som deltagit i dialogerna. Detta har projektet försökt underlätta genom regelbunden kontakt med dialogpartners, informations-spridning och dokumentation. Inbjudan till olika arrangemang (ex. seminarium på Högskolan Kristianstad och Öppen Dialog 2.0) i samband med dialogturnén eller från Nätverkets sida, har skickats speciellt till alla som har deltagit i dialogerna.

Som upptakt till dialogturnén arrangerades den 16 juni 2006 seminariet *Dialog med den sociala ekonomin – för tillgänglighet och mångfald* på Malmö högskola (Mah). F.d. vice riksbankschef Kristina Persson talade om globalisering och den sociala ekonomins möjligheter, professor Björn Bjerke, Malmö högskola, introducerade begreppet publikt entreprenörskap och dåvarande kommunalråd Lars Bryntesson från Värmdö kommun exemplifierade hur ett konkret samarbete mellan kommunen och den sociala ekonomin kan fungera. Över 70 personer deltog i seminariet, däribland representanter för 13 skånska kommuner, för Region Skåne, ESF-rådet, Malmö högskola, Lunds universitet, Universitetssjukhuset MAS och Arbetslivsinstitutet. Knappt en tredjedel kom från olika organisationer inom den sociala ekonomin; några enskilda representanter från näringslivet. I anslutning till seminariet lämnade 20 deltagare in en intresseanmälan för dialogmöten. Som direkt resultat av seminariet skrev en deltagande kommunpolitiker en motion kring skapande av en kommunal handlingsplan för den sociala ekonomin.

Under hösten 2006 och våren 2007 har kontakt byggts upp med sju kommuner (Helsingborg, Landskrona, Svalöv, Eslöv, Malmö, Skurup och Östra Göinge) och inom områdena konst/kultur (Simrishamns kommun och Östra Skånes Konstnärsgille - ÖSKG) – utbildning/forskning (Högskolan Kristianstad) samt näringsliv/företagande (Svenskt Näringsliv, Företagarna, Industri- och Handelskammaren mm).

Valet i september med följande maktskiftet på nationell, regional och kommunal nivå har bidragit till en fördröjning i dialogturnén eftersom stora omorganisationer krävde politikernas och tjänstemännens hela uppmärksamhet.

Följande dialogmöten har dock kunnat genomföras i samband med dialogturnén:

- Dialogmöte kring konst/kultur och fritid i Simrishamn
- Ett seminarium på Högskolan Kristianstad kring publikt entreprenörskap och samspelet mellan akademien och den sociala ekonomin. Prof. Daniel Hjorth, Handelshögskolan i Köpenhamn, introducerade i entreprenörskapets historia och utveckling utifrån det privata och det publika. Prof. Björn Bjerke, Mah, berättade om samverkan mellan Malmö högskola och de andra samhällssektorerna i en KrAft-grupp samt en mångårig process fram till idén med ett centrum för publikt entreprenörskap som kommer att bli realitet under de närmaste åren. Mötesplatser, empowerment och entreprenörsanda är viktiga ingredienser i publikt entreprenörskap. I en panel diskuterades frågan hur eller om samverkan mellan akademien och den sociala ekonomin är möjlig. Drygt 50 personer deltog i seminariet.
- Dialogmöte med Svenskt Näringsliv, Företagarna, Industri- och Handelskammaren mm.
- Dialogmöten med Skurups kommun, Eslövs kommun och Malmö stad
- Möten och planering av seminarier med Svalövs kommun och Helsingborgs stad
- Informationsmöten med Östra Göinge kommun
- Inledande kontakt med Landskrona kommun

Utöver de utvalda dialogpartners visade Region Skåne ett stort intresse för att delta i dialogen. Ett större dialogmöte hölls den 2 maj 2007 på Regionhuset i Lund. Samtalen mellan nätverket och ca 20 representanter från Region Skåne kretsade kring folkhälsa och miljö, driftsformer och upphandling inom hälso- och sjukvård, näringsliv, arbetsliv, integration, entreprenörskap samt kring de nya beredningarna för medborgardialog och demokrati.

Ett dialogmöte med Länsarbetsnämnden handlade om reflektion och lärdomar efter det konkreta samarbetet under den förra socialfundsperioden och önskemål inför framtida samverkan.

Idékraft AB i Helsingborg, som utbildar framtida ledare, visade också intresse för projektet och dialogturnéns projektledare arrangerade i samarbete med Kooperativ Framtid i Helsingborg en studiedag kring den sociala ekonomins konkreta arbete och dess potential för samhällsutveckling.

I sammanlagt över 40 informations-, planerings- och dialogmöten, med allt ifrån strategiska möten med 2-5 personer till seminarier med upp till 100 deltagare, har drygt 230 personer aktivt varit involverade i dialogerna, de allra flesta deltog vid flera olika tillfällen. 80 av dessa är representanter från den sociala ekonomin. Av alla deltagare innehar 160 personer en ledande befattning (ex. kommunstyrelsen, förvaltningschef, regionchef, kommunal-, regional- och riksdagspolitiker, vd). Drygt 40 av dessa personer har en ledande position inom den sociala ekonomin. Information kring dialogturnén (inbjudningar etc.) har skickats ut till sammanlagt över 1000 personer och organisationer inom alla tre samhällssektorer.

Överlag har det funnits en mycket positiv och öppen attityd gentemot dialogturnén och representanterna från den sociala ekonomin. Även informella kontakter inom den sociala ekonomin har startat processer. Från olika håll blev vi kontaktade eller fick höra att dialogturnén och kartläggningen har lämnat avtryck. Material och kunskap börjar spridas.

Det finns intresse för frågorna men fortfarande behövs mer kunskap kring social ekonomi och dess potential i samhällsutvecklingen. Dialogturnén uppfyllde alltså viktiga syften och visade sig ligga rätt i tiden. Det måste dock samtidigt konstateras att det kvarstår en lång väg att gå. Dialogturnén kan ses som ett första steg på vägen mot ett ökat partnerskap mellan samhällssektorerna. Nätverkets uppgift framöver kommer att vara att hålla dialogerna levande, att utveckla och sprida kunskap inom och kring den sociala ekonomin samt att bidra till en positiv samhällsutveckling genom aktivt påverkansarbete gentemot politiker och andra personer i ledande befattning. Människor som står långt från arbetsmarknaden är i särskilt behov av att få möjlighet till egenmakt och en röst i samhället.

Dialogturnén har i övrigt inspirerat två institutioner på Malmö högskola och Högskolan Kristianstad till en gemensam ansökan kring entreprenörskapssatsningar till Öresund Entrepreneurship Academy.

Ett utmärkt samarbete mellan nätverket, kartläggningsprojektet, nätverkets formaliseringsprojekt och projektet dialogturnén har bidragit till synergi och effektivitet. Även kontakter med externa projekt såsom Förening Øresund och MötesPlats Social Ekonomi har lett till samverkan.

Under en studieresa till Bryssel, där nätverksrepresentanter och dialogturnéns projektledare har deltagit, gavs bekräftelse från såväl Europaparlamentariker som andra företrädare för olika EU-organ, att kartläggningen, nätverket och dialogturnén är mycket värdefulla initiativ som man ansåg kunde vara av intresse för andra regioner i Europa att ta del av.

Påverkansarbete (som ex. via dialogturnén) gentemot kommuner och regionen ansågs också vara en viktig uppgift i den sociala ekonomins engagemang för samhällsutveckling.

Den 4 juni 2007 har Nätverk Social Ekonomi Skåne arrangerat ett seminarium i Malmö: Öppen Dialog 2.0. En presentation av dialogturnéns preliminära resultat, kartläggningens slutrapport

och nätverkets verksamhet visade den naturliga sammanflätningen av olika aktiviteter inom den sociala ekonomin i Skåne. Drygt 100 personer deltog i seminariet; en särskild rapport finns.

På nätverkets nya hemsida www.socialekonomiskane.se kommer bl.a. rapporterna, information och nyheter att vara tillgängliga för alla som är intresserade av och vill informera sig kring den sociala ekonomins verksamhet för bl. a. tillgänglighet och mångfald i Skåne. Detta är en bra utgångspunkt för projektets fortlevnad och för en fortsatt och fördjupad dialog.

Inbjudningar till Nätverkets seminarier

Förord	1
Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	5
Projektuppdrag	6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bakgrund ▪ Vision ▪ Syfte ▪ Mål och avgränsning ▪ Spridningseffekter ▪ Målgrupp ▪ Urval 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Måluppfyllelse samt förändringar kring målet <ul style="list-style-type: none"> • Tidsplan • Heldagsmöten • Antal dialogmöten • Handlingsplaner eller konkreta åtgärdsförslag 	8
Metod och tillvägagångssätt: kontinuerlig förbättringsprocess PDCA	9
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Planera (Plan) <ul style="list-style-type: none"> • Research • Material • Förmöten 	9
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Genomföra/göra (Do) <ul style="list-style-type: none"> • Dialogmöten • Konkreta utmaningar under projektets genomförande i korthet 	10
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utvärdera/reflektera (Check) <ul style="list-style-type: none"> • Reflektion efter dialogmötet • Helhetsbedömning av projektet – extern • Enkät • Projektets resultat i siffror • Projektets framgångsfaktorer i korthet 	12
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Agera (Act) 	14
Dialogturné och framtiden	15
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monika Olin Wikman – strategisk ledare och samtalsledare 	15
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kristina Persson – kartläggare och dokumentatör 	17
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nils-Ola Nilsson – ordförande Nätverk Social Ekonomi Skåne 	18
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Christoph Lukkerz – projektledare 	19
Bilagor	20
Litteraturtips	21
Kontakt	21

Projektuppdrag

Bakgrund

Idén till projekt Dialogturné Social Ekonomi har utvecklats inom ramen för det begynnande Nätverk Social Ekonomi Skåne. I nätverket ingick initialt tio olika regionala och i vissa fall lokala organisationer; Coompanion – Kooperativ Utveckling Skåne, Föreningen Furuboda, Ideellt Resurs- och Utvecklingscentrum (IRUC), Internationella Kvinnoföreningen i Malmö (IKF), Malmö Ideella föreningars Paraplyorganisation (MIP), Skånes Idrottsförbund och SISU Idrottsutbildarna (Skåneidrotten), Skånes Lokala Utvecklingsgrupper (SLUG), Studieförbundet Vuxenskolan Skåne-regionen och Svenska Röda Korset Region Syd. Under året har ABF Malmö, Studieförbundet Bilda Skåne och Blekinge samt Stiftelsen Foteviken Maritima Centrum tillkommit som medlemmar.

Projektidén byggde på fenomenet att allt fler kommuner och regioner i Sverige tar fram handlingsplaner för att samverka med och stärka den sociala ekonomin, där målet främst är att förbättra kommunens och regionens olika verksamheter. Exempel på dessa är Värmdö, Växjö, Östersund och Stockholms Län. På europeisk nivå har det bildats ett nätverk av städer och regioner – REVES – som aktivt stöder den sociala ekonomins framväxt.

Inom Nätverket Social Ekonomi Skåne har det förts diskussioner kring hinder för den regionala sociala ekonomins möjligheter att bidra till tillväxt, och hur den sociala ekonomin kan lyckas med att ge människor långt från arbetsmarkanden nya perspektiv. Bristande medvetenhet och kunskap om den sociala ekonomins potential hos nyckelpersoner inom det offentliga, har identifierats som de största hindren. Dock har nätverkets representanter också varit medvetna om egna brister såsom avsaknad av kunskap kring kommuners villkor och möjligheter till stöd. Därför har nätverket valt att initiera en dialog med den offentliga och privata sektorn och kallat projektet för Dialogturné Social Ekonomi – för tillgänglighet och mångfald.

Vision

Genom dialogmötena uppnås en ökad förståelse hos kommuner och andra berörda aktörer för den sociala ekonomins förutsättningar att medverka till tillväxt, entreprenörskap, sysselsättning, socialt kapital i samhället och demokratins fördjupning. Genom samspel med den offentliga och den privata sektorn medverkar den sociala ekonomin, som tredje sektor i samhället, till nya lösningar på sociala utmaningar i en globaliserad värld och ett mångkulturellt samhälle.

Syfte

Syfte med dialogturnén har varit att förmedla kunskap och samtala kring den sociala ekonomins potential vad gäller tillväxt, entreprenörskap, sysselsättning, socialt kapital och demokrati. Särskilt fokus skulle ligga på människor som står långt från arbetsmarknaden, på grund av etnisk bakgrund, funktionshinder eller annan orsak. Dialogmötena skulle inriktas mot skapandet av lokala handlingsplaner gällande den sociala ekonomins möjlighet att fungera som part i arbete för bl.a. mer tillgänglighet och mångfald. Samspelet skulle bygga på respekt för olika förutsättningar och varje parts integritet.

Mål och avgränsning

"Den 31/3 2007 har det genomförts tio heldagsmöten med representanter från sju kommuner samt representanter från tre yrkesgrupper (näringsliv, konst/kultur, utbildning/forskning). Dessutom har konkreta handlingsplaner eller åtgärdsförslag utformats, som bl.a. främjar tillgänglighet och mångfald för arbetssökande i Skåne." (Utdrag ur den ursprungliga projektplanen)

Spridningseffekter

Vår förhoppning har varit att dialogmötena har en ringar-på-vattnet-effekt där dialogpartners i de besökta kommunerna pratar med likasinnade i andra kommuner om den sociala ekonomins möjligheter till alternativa lösningar, exempelvis för människor som står långt från arbetsmarknaden. Detta kunde leda till ökad samverkan mellan det offentliga och den sociala ekonomin på lokal plan.

Målgrupp

Projektets primära målgrupp har varit personer i ledande befattning och med inflytande i arbetslivet (representanter från utvalda skånska kommuner, representanter från näringslivet, kulturlivet samt från forskning och utbildning).

Den sekundära målgruppen skulle bestå av aktörer inom den sociala ekonomin samt människor som kan gagnas av samarbete mellan de tre samhällssektorer, bl.a. människor som står långt från arbetsmarknaden, på grund av etnisk bakgrund, funktionshinder eller annan orsak.

Urval

Tio dialogpartners har valts ut utifrån nätverksorganisationernas tidigare goda kontakter (ex. Skåneidrottens dialog med kommunerna under hösten 2005), konkreta förutsättningar (infrastruktur, sociala problem/möjligheter), olika kommunstorlekar och demografiska, historiska och kulturella förhållanden samt slutligen utifrån de intresseanmälningarna som hade lämnats in efter upptaktsseminariet den 16/6 2006.

I samråd mellan projektledaren, strategiska ledaren och styrgruppen valdes följande kommuner till dialogpartners: Eslöv, Helsingborg, Landskrona, Malmö, Skurup, Svalöv och Östra Göinge. Dialogmöten kring konst och kultur skulle hållas i Simrishamn, mötet med representanter för näringslivet i Malmö samt mötet kring utbildning och forskning skulle planeras i kontakt med Högskolan Kristianstad. Orter till dessa tre områdesmöten hade nätverket redan kommit överens om i samband med projektansökan.

Måluppfyllelse samt förändringar kring målet under projektets gång

Tidsplan

Höstens val till region- och kommunfullmäktige har rejält påverkat projektets tidsplan. Valresultatet har lett till maktskiften i flera av de utvalda kommunerna samt även i regionfullmäktige. Även om de nya fullmäktige- och styrelseledamöterna har installerats redan i november så påbörjade dessa sitt uppdrag pga. budgetåret först i januari. Därefter har kommunernas budgetförhandlingar under våren prioriteras. Projektet har därför beviljats tidsmässig förlängning till den 30 juni 2007. Budgeten har inte förändrats, dock har några omdisponeringar godkänts av ESF-rådet.

Heldagsmöten

Det har visat sig rätt så snart att heldagsmöten skulle vara orealistiska att få till stånd. Ett gott alternativ har dock utvecklats tillsammans med Skurups kommun. Ett första halvdagsmöte med ledande politiker från alla partier och högre tjänstemän kunde följas upp och fördjupas några veckor senare genom ett andra halvdagsmöte med förvaltnings- och enhetschefer. Detta skulle ge den första gruppen möjlighet till reflektion och ställningstagande och dessutom en större politisk förankring av dialogerna. Planen har inte omsatts under projekttiden men kvarstår som ett genomtänkt upplägg för ev. framtida dialogmöten.

Antal dialogmöten

Sammanlagt har nio dialogmöten hållits. Mötena med representanter från de tre yrkesgrupper/områden (näringsliv, konst/kultur, utbildning/forskning) har genomförts som planerat. Tillsammans med tre (Eslöv, Malmö och Skurup) av de utvalda kommunerna har vi lyckats arrangera dialogmötena, samt med Simrishamns kommun som varit delaktig i dialogen kring konst och kultur. Med Helsingborgs stad samt med Landskrona, Svalövs och Östra Göinges kommun har goda kontakter skapats. På förmöten har dialogmötena planerats eller t.o.m. idéer om större seminarier utvecklats. Dialogmöten har dock inte genomförts, delvis pga. politiska förändringar, delvis pga. av tidsbrist (budgetförhandlingar, omstruktureringar, nytillsättningar) och delvis pga. att termen *social ekonomi* var så pass okänd att kontakten prioriterades lågt. Tillsammans med tre dialogpartners som inte varit med i projektplaneringen från början (Region Skåne, Länsarbetsnämnden och Projektledarutbildningen Idékraft) har däremot dialogmöten kunnat genomföras.

Handlingsplaner eller konkreta åtgärdsförslag

Även denna målsättning har varit för högt uppsatt. Eftersom konkreta forum för samtal och samverkan mellan det offentliga och den samlade sociala ekonomin saknas, har dialogerna varit av mer grundläggande karaktär. Mötena har dock genom en första lägesbeskrivning öppnat upp för närmare kontakt och ett framtida samarbete. Vår förhoppning och önskemål är fortfarande att policys eller handlingsplaner tas fram som reglerar mer övergripande hur den offentliga sektorn kan och vill samverka med den lokala sociala ekonomin. Detta för att skapa bättre förutsättningar för ett mer hållbart och långsiktigt samarbete som inte påverkas existentiellt vid varje maktskifte.

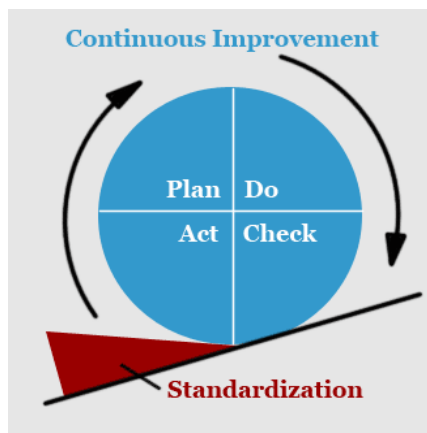
Att projektets mål inte har uppnåtts i sin helhet beror till stor del på att det har varit orealistiskt formulerat utifrån en viss övertro och för positiv syn på dialogpartners förutsättningar. Detta är ytterligare ett bevis på att kännedomen om andra sektorer villkor har varit låg även inom den sociala ekonomin. Projektet Dialogturné har dock från första början förståtts och planerats som en process med ömsesidig kunskapsökning. Med de erfarenheter som har gjorts under projektets gång och de relationer som har byggts upp, har ett fundament lagts för framtida fördjupade samverkan sektorerna emellan.

Metod och tillvägagångssätt: kontinuerlig förbättringsprocess

Dialogturnén skulle vara en process som tar vara på dragna lärdomar samt goda råd från dialogpartners genom att implementera dessa redan under projektets gång för att öka nätverkets kunskap.

Som metod för denna process har valts förbättringscykeln **PDCA** (Plan-Do-Check-Act)¹

PDCA är en mycket enkel metod för en kontinuerlig förbättringsprocess.

Planera: förberedelse, SWOT-analys, research, förmöten, organisering etc.

Genomföra/göra: Dialogmöten

Utvärdera/reflektera: Vad gick bra? Vad gick mindre bra? Vad har vi lärt oss?

Agera utifrån ett förbättrat koncept: implementera dragna lärdomar, ändra, utveckla.

Hela dialogturnén skulle vara en utvecklingsprocess – internt och externt.

Den stora fördelen med denna metod är att den säkerställer en fortlöpande förbättringsprocess som tillämpar erfarenheter och ny kunskap under projektets gång. Redan från första mötet har det bidragit till modifiering av dialogturnés koncept och nätverkets presentation och argumentation.

En nackdel med denna metod är att ett steg bygger på det nästa. Dialogerna har detaljplanerats och genomförts efter varandra och inte parallellt. Därigenom har tidsplanen ytterligare bromsats när kommunerna pga. valet dröjde med sina positiva svar till dialogmötena.

Projektets genomförande kommer i det följande att beskrivas närmare genom förbättrings cyklens fyra moment:

Planera (Plan)

Research

Insamling och sammanställning av fakta och bakgrundsinformation kring dialogpartners verksamhet, organisation, målsättning, vision, etc. har skett med hjälp av information och statistik från bl.a. Statistiska Central Byrån (SCB), Skånska kommunförbundet, hemsidor, artikelsök etc. Inför planeringen av konkreta dialogmöten, har först gjorts en bred insamling av ovannämnda information som sedan har avgränsats till specifika frågeställningar, områden som har ansetts vara relevanta i samtalet med dialogpartners.

Projektledaren har dessutom gjort en kontinuerlig omvärldsbevakning med hjälp av dagstidningar och nyhetssidor på Internet för att samla information kring aktuella händelser i Skåne och särskilt i de utvalda kommunerna och områdena. Denna bevakning har visat tydligt – inte minst under valrörelsen – att den sociala ekonomin uppmärksammas allt mer. Vårdsektorn är ett av

¹Amerikanen Edwards Deming (1900-1993) har varit en av förgrundsfigurerna inom kvalitetsområdet. Deming har även fått ge namn åt förbättrings cykeln Plan-Do-Check-Act, som av många kallas Deming-hjulet. http://www.dhutton.com/images/graphics/iso9000_diagram.gif Andra värdefulla tips och modeller för kvalitetsutveckling hittas på: www.siq.se (Institutet för Kvalitetsutveckling)

de stora områdena där man ser goda möjligheter för samverkan mellan det offentliga, det privata och den tredje sektorn.

Material

Inför alla möten har det sammanställts ett urval av skrifter för deltagarna. Materialet har anpassats efter konkreta förutsättningar och utbudet har utökats kontinuerligt med nyutkomna trycksaker eller aktuella tidningsartiklar.

Deltagarmaterial har bestått av följande:

- Kartläggningsutdrag för varje kommun
- Presentation Nätverk och Dialogturné
- Handlingsplaner Värmdö kommun, Växjö kommun och Helsingborgs stad
- Bestående värden (ESF)
- Sociala företag + social upphandling
- Aktuella tidningsartiklar
- Kontaktlista/deltagarlista

Förmöten

Alla större dialogmöten har föregåtts av minst ett, ibland upp till tre förmöten, där främst projektledaren och den strategiska ledaren representerade projektet och nätverket. Dessa möten har varit viktiga för att kunna få ett mer konkret och tydligare intryck av de individuella förutsättningar som finns hos varje dialogpartner.

Det har märkts stora skillnader i betydelsen av dessa förmöten för följande dialogmöten beroende på vilket mandat våra kontaktpersoner hade. Förankring hos politikerna har varit en mycket avgörande faktor för hur lyckade dialogerna har varit. I vissa fall har projektledningen förlitat sig nästan för mycket på enskilda kontaktpersoner utan att ha haft insyn i hur dialogen har förankrats i deras organisation.

Genomföra/göra (Do)

Dialogmöten

Dialogmötena skulle utöver en ingående presentation av social ekonomi, nätverket och projektet utgå från följande frågeställningar:

- Diskutera med nyckelpersonerna relationen till och synen på den sociala ekonomins möjligheter att vara en större aktör gällande tillgänglighet, mångfald och en kraftfull part inom arbetsmarknadsområdet.
- Diskutera den sociala ekonomins samhällsekonomiska lönsamhet kopplat till mångfaldsarbete ex. Equal projekt: "Socialt företagande – en väg till arbetsmarknaden"
- Diskutera den sociala ekonomins möjligheter att vara en övergångsarbetsmarknad
- Diskutera den sociala ekonomins styrka att skapa naturliga möten mellan olika grupper och människor
- Diskutera det växande antalet kommuner som skapat lokala handlingsprogram för att stärka relationen mellan det offentliga och den sociala ekonomin.

Frågeställningarna har i stort sett berörts i de flesta dialogmötena. Varje möte har dock också haft en egen prägel utifrån de specifika förutsättningarna hos dialogpartners. Det följer en sammanfattning av dialogmöten med fyra kommuner: Simrishamn, Skurup, Eslöv och Malmö.

Inom projektet har genomförts dialogmöten med fyra kommuner: i Simrishamn den 2/11, i Skurup den 8/11, i Eslöv den 28/11 och med Malmö stad den 10/1, 28/2 samt 14/5. Sammantaget deltog, utöver representanter från Nätverk Social Ekonomi Skåne och dialogturnéns samtalsledare, projektledare och dokumenterare, drygt 40 personer vid mötena. Vid mötena i Simrishamn, Skurup och Malmö deltog från kommunernas sida enbart kommunens tjänstemän och/eller politiker medan det vid mötet i Eslöv även fanns deltagare från t ex Försäkringskassan, Skatteverket och den lokala folkhögskolan. Dialogmötena hade förberetts genom förmöten med kommunrepresentanter, research om kommunen och dess sociala ekonomi samt genom förmöte för nätverkets deltagande representanter. Varje dialogmöte dokumenterades och anteckningar har sänts till mötesdeltagarna och till nätverkets styrelse.

Upplägget vid de olika dialogmötena har varit likartat, men vid mötet i Simrishamn söktes visst fokus på "kultur och social ekonomi" och mötet i Eslöv hade delvis en inriktning på entreprenörskap. Med Malmö stad har det sedan tidigare funnits ett gott samarbete med främst föreningslivet. Genom dialogmöten har dock intresse väckts för ett mer strategiskt och utvecklat samt långsiktigt hållbart samspel med hela den sociala ekonomin. En arbetsgrupp med representanter för kommunen och den lokala sociala ekonomin har etablerats för att diskutera och ta fram lämpliga modeller och former för det framtida samarbetet.

Dialogmötena har inletts med presentationer och diskussion om social ekonomi som begrepp och företeelse samt kortare presentationer av Nätverk Social Ekonomi Skåne. De från nätverket deltagande representanterna har även belyst den sociala ekonomin med exempel från sina respektive organisationer. Dialogdeltagarna har också erhållit skriftligt material om social ekonomi, t ex utdrag ur kartläggningen av social ekonomi i Skåne avseende den egna kommunen och exempel på policydokument rörande social ekonomi från andra svenska kommuner.

Samtalen har rört sig mellan allt från konkreta exempel på befintliga eller möjliga samarbeten i kommunerna till övergripande diskussioner om långsiktiga strategier och handlingsplaner för samarbete över sektorsgränser. Här ges några exempel på återkommande teman i diskussionerna:

- Föreningsråd eller liknande samorganisationer för den sociala ekonomin i kommunen – fördelar, nackdelar samt kommunens behov av en samlad samtalspart.
- Kommunens olika roller gentemot den sociala ekonomins organisationer – som bidragsgivare, rådgivare, samarbetspart i t ex gemensamma projekt och ibland som uppdragsgivare.
- Alternativa driftsformer för den kommunala välfärden och frågor om upphandlingsförfarande i relation till den sociala ekonomins organisationer.
- Behovet av att tillvarata den sociala ekonomins kraft i samhällsutvecklingen och behovet av ett utökat framtida samarbete över sektorsgränser.
- Handlingsplaner, policydokument och visioner för utökat samarbete mellan kommunen och den sociala ekonomins organisationer.

Konkreta utmaningar under projektets genomförande i korthet

- Sommaruppehåll i kommunerna juni – augusti
- Valrörelse augusti – september
- Val 2006
- Valresultat – maktskiften
- Kunskapen kring social ekonomi fortfarande låg
- Begreppet Social Ekonomi efter 10 år fortfarande nytt
- Viss skepsis från det offentliga gentemot andra aktörer inom områdena som staten eller kommunen har ansvar för
- Få dokumenterade lokala och regionala goda exempel inom den sociala ekonomin
- Nätverket och projektet har inte haft en egen hemsida eller eget informationsmaterial
- Olika strukturer i de tre samhällssektorerna, olika sätt att tänka, arbeta, se på samhället
- Byråkrati vs social ekonomis dynamik, spontanitet, kaos, nytänkande

Utvärdera/reflektera (Check)

Reflektion efter dialogmöte

Efter varje dialogmöte har nätverksrepresentanterna haft en reflektionsrunda med hjälp av en förenklad variant av SOFT-analys (Strength, opportunities, failures, threats) med följande frågor: Vad fungerade bra? - Vad var mindre bra? - Vad behöver förändras/förbättras? Projektledaren, strategiska ledaren och dokumenteraren har sedan fört fördjupande samtal delvis också med kontaktpersonerna. Därefter har dokumenteraren skrivit mötesanteckningar som har skickats till alla deltagare i respektive dialogmöte.

Helhetsbedömning av projektet - externt

Enkät

För att få en helhetsbedömning på projektets genomförande har det skickats ut en liten enkät till utvalda dialogpartners. Det följer citat från sju nyckelpersoner från alla tre samhällssektorer: från Region Skåne och kommuner (tjänstemän och politiker), från näringslivet och från den sociala ekonomin.

Hur har du upplevt representanterna från Nätverk Social Ekonomi Skåne?

"Engagerade, inbjudande" - "Positivt. De är alla mycket skickliga i sina områden och lyssnar av."
- "Jag upplever er som representerar nätverket som mycket seriösa och utvecklingsorienterade personer med stora ambitioner." - "Öppna och positiva" - "Mycket positivt. Kunniga och duktiga representanter med förmåga att entusiasmera och sprida goda exempel." - "Sakkunnigt"

Har dialogen med nätverket förändrat din uppfattning kring social ekonomi som aktör i samhällsutvecklingen?

"I min värld borde samhället styras av flera olika och parallella organisationer, som har olika strukturer och inte som nu av enbart offentliga politiska organisationer. Kontakten med social ekonomi har öppnat ögonen på mig för att denna utopi kanske är möjlig i verkligheten även under en inte alltför avlägsen framtid."

Vilka möjligheter till samverkan med organisationer inom den sociala ekonomin ser du?

"Många, men kunskap om upphandling och om alternativen inom företagande måste tillföras politiker och beslutsfattare och så behöver man MOD att våga välja vidare!"

"Genom vårt dialogmöte och annan kunskap jag inhämtat, tror jag att föreningslivet skulle kunna i högre grad än för närvarande komplettera den offentliga sektorn som aktör i samhällsutvecklingen."

"Jag tror att man kan bygga upp hållbara lösningar i samhällsstrukturen men det krävs att det finns tydlighet vad man vill åstadkomma och varför samt vilka medel."

"Mina kunskaper var väldigt begränsade. Nu har intresset väckts och nya möjligheter öppnats."

"Om det är möjligt skulle jag vilja skapa ett projekt där bl.a. pensionärsorganisationerna involveras och inte bara ungdomsgrupper. Har blivit klar över vilken kraft det kan bli om man lyckas skapa något med hjälp av social ekonomi."

Vad anser du är den största utmaningen för samverkan med den sociala ekonomin?

"Otydligheten"

"Jag tror på social ekonomi som idé, men är skeptisk till vagheten i presentationen av den."

"Okunskapen och att vi ännu inte har upphandlingsregler som generöst tillgodoser de behov som finns."

”Utmaningen är att överbrygga de gängse synsätt som finns hur saker och ting ska ske - det är svårt att ta till sig nya idéer. Begreppet social ekonomi är svårt att ta till sig och man är inte van att den idéburna verksamheten ska sköta offentlig verksamhet.”

”Det gäller att ha en gemensam fokus när man samverkar – vilket är en stor utmaning för den nybildade föreningen.”

”Att det kan få stämpel som sponsring/stöd till föreningar eller olika typer av organisationer - att man inte ser den utväxling som det genererar i samhället - att det inte upplevs som handfast/konkret och kan då uppfattas som "flummigt". Som jag skrev ovan det måste nog till en viss stringens och att man blir duktigare på att marknadsföra sig samt visa på resultat/affärsmässighet/sälja in koncept för att få tveksamma personer med på tänket.”

”Behöver finna en "Eldsjäl" som kan vara drivande. Är tanken sedan bärande går det att få ett projekt som bär över tid, men viktigt att finna en eldsjäl som kan få till samverkan.”

”Ett problem kan ju vara prissättningen på tjänster. Vilka skall ha marknadsmässig lön och vilka beräknas ideellt?”

Vad kunde vi ha gjort annorlunda? Tips/Goda Råd

”Att göra social ekonomi begriplig för andra kräver att man väcker intresse och lust hos dem. Detta kan man göra genom att visa på goda exempel och det är först då som öppningar i kommunikationen kan skapas. När sedan dessa öppningar har uppstått kan social ekonomi tränga in i organisationen som ringar på vattnet.”

”Möjligen skulle ni ha haft ett skolexempel, ett konkret projekt t.ex. ett kooperativt städföretag på någon mindre ort med 50/50 kvinnor och män från minoritets – och majoritetsgrupperna.”

”Nätverket skulle kanske kunna medverka som processtöd för några konkreta företagare som man har kännedom om hos AF, näringslivets andra stödfunktioner eller någon/några banker.”

”Ett tips till nätverket är att ha tålmod; samverkan med det offentliga går inte fort och man får pröva sig fram. Bygg upp förtroende och tillit med nyckelpersoner i bl. a. Region Skåne (politik och tjänstemän) och kom med konstruktiva förslag på problem som ni kan ana att regionen har i sina olika verksamheter.”

”Ha fler dialogmöten!”

”Hitta medaktörer som man inte förväntar sig hos er - det gör att man skapar trovärdighet utanför den egna kretsen.”

”Att skapa en gemensam terminologi som blir allmänt accepterad. Kanske göra en förteckning över vad man kan bistå med.”

”Mycket får växa fram de närmaste åren, dialogen måste fortsätta!”

Projektets resultat i siffror

Dialogturnéns resultat har beskrivits inledningsvis under måluppfyllelse och mer åskådligt genom dokumentationsutdraget. För vidare och fördjupande läsning rekommenderas dokument i bilagan.

Projektets övergripande uppdrag inom Växtkraft Mål 3 har varit att kompetensutveckla människor med inflytande i arbetslivet och som kan bidra till att motverka diskriminering i arbetslivet och utveckla tillgänglighet och mångfald. Genom att visa på den sociala ekonomins möjlighet att utveckla alternativa lösningar på samhällets utmaningar har nätverket försökt att inspirera dessa nyckelpersoner och har samtidigt uttryckt viljan och önskan att samarbeta långsiktigt.

Nätverket Social Ekonomi Skåne har haft för avsikt att genom projektet nå ut till minst 100 personer, varav 50 kvinnor och 50 män (Ansökan till projektet). Genomgången av alla deltagarlistor visar att sammanlagt drygt 230 personer har varit delaktiga i dialogmöten och seminarier. Många av dessa har deltagit vid flera tillfällen, men har räknats enbart en gång. Utan att ha haft någon möjlighet att påverka könsfördelningen i projektet, eftersom deltagandet har varit helt frivilligt och har bestämts från dialogpartners sida, är det intressant att fördelningen mellan könen sammanlagt var nästan jämnt.

Organisation	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Befattning	Ledare	Ledare	Framtida ledare	Framtida ledare	Engagerade	Engagerade
Staten	9	8				
Kommun/landsting	40	42				
Näringsliv	10	12	17	12		
Social Ekonomi	22	20			25	14
Sammanlagt	81	82	17	12	25	14
Procent	50 %	50 %	59 %	41 %	64 %	36 %

Sammanlagt 231 deltagare varav 123 kvinnor (53 %) och 108 män (47 %).

Projektets framgångsfaktorer i korthet:

- Seminariet: Dialog med den sociala ekonomin 16/6-06 – dörröppnare
- Sofielundsbladet hösten 2006 – Artikel: Avstamp för dialogturné (<http://bladet.sofielund.org/arkiv.htm>)
- Motion kring handlingsplan för social ekonomi, som direkt följde av seminariet 16/6
- Relationsbyggande
- Kontakter till personer i ledande befattning i kommunerna och andra organisationer har skapats och utvecklats
- Bred blandning av deltagare: politiker och tjänstemän på lokal och regional nivå, studerande, lärare och anställda på högskolan, representanter från näringslivet, från stadsmiljö och från landsbygden och från den sociala ekonomin
- Öppenhet för sektorn och frågorna finns
- Början av en långsiktig process: Malmö stad arbetsgrupp; Region Skåne
- Anknytning till dialogturné även i nätverksorganisationernas egna kontakter med kommunerna: ex. Skåneidrotten i Skurup
- Nätverkets studieresa till Bryssel – bekräftelse för den sociala ekonomins verksamhet i Skåne (kartläggning, nätverksbyggande, dialog med de andra samhällssektorerna, påverkansarbete samt entreprenörskap/publikt entreprenörskap helt rätt i tiden.
- Nätverkets interna formaliseringsprocess påverkade dialogturnén positivt och påskyndades samtidigt genom projektet
- Samverkan mellan olika projekt (kartläggning, mötesplats, etc.) mellan anställda inom den sociala ekonomin och mellan arbetsgrupperna skapade effektivitet och synergi
- Seminariet Öppen dialog 2.0 den 4/6-07 – informationsspridning, erfarenhetsutbyte

Agera (Act)

Som tidigare har nämnts så har nätverket och projektledningen hela tiden varit angelägen om att implementera lärdomar under resans gång. Sammanställningen av projektprocessen i denna rapport kommer utöver detta att fungera som underlag för nätverkets framtida diskussioner och planeringar.

Nätverket har skapat en hemsida där bl.a. material och erfarenheter från dialogturnén kommer att läggas ut. Nätverkets styrelse har också önskat en förteckning över alla deltagare i projektet för att kunna bygga vidare på kontakterna som skapats under projektets gång.

På seminariet Öppen Dialog 2.0 i Malmö, har det också kommit fram många synpunkter och önskemål som kommer att fungera som en bra handledning för nätverkets framtida verksamhet och utveckling. (Seminariets dokumentation finns på hemsidan: www.socialekonomiskane.se.)

Dialogturnén och framtiden

Drygt ett år har gått sedan dialogturnén startades och en utvecklingsprocess sattes igång som ingen kunde förutspå vart den kommer att leda. Det följer några personliga reflektioner kring Projektet Dialogturné i sin helhet, tillsammans med utblickar på tiden efter projektet och de utmaningar som kvarstår och de möjligheter som dialogturnén skapade förutsättningar till.

Monika Olin Wikman – strategisk ledare och samtalsledare

Djärvt men rätt i tiden – reflektioner vid ett etappavslut

Nätverkets huvudtanke med dialogturnén har varit att träffa ett antal kommunledningar för strategiska samtal om samspel med den sociala ekonomin. Ett viktigt budskap har varit att det nu finns en kraftfull samlad aktör för föreningsliv och kooperativa företag i Skåne, således en tydlig part att diskutera med. Sakfrågorna har handlat om att öka förståelsen för den sociala ekonomin och dess möjligheter att medverka till tillväxt, entreprenörskap, sysselsättning, socialt kapital och demokratins fördjupning.

Debattörer och forskare bekräftar

I mitt tycke var projektiden djärv men samtidigt helt rätt i tiden. Att uppdraget ligger i tiden har bekräftas även under projektets gång. Upptaksseminariet innehöll temat "Globaliseringen utmanar – den sociala ekonomin ger svar" där vice riksbankchefen Kristina Persson framhöll att i en alltmer globaliserad värld blir den lokala platsen än mer betydelsefull. Den lokala ortens särart kommer att värnas och sociala uppfinningar kommer att behövas. Den sociala ekonomin "flyttar inte", inte heller lokala aktiviteter som grundläggande utbildning, vård och omsorg och en lokal arbetsmarknad. Här behövs således oförändrat nya lösningar.

Daniel Hjorth, professor i entreprenörskap och innovationsstyrning vid Handelshögskolan i Köpenhamn framhöll under ett Dialogseminarium i samarrangemang Nätverk Social Ekonomi Skåne och Högskolan i Kristianstad, att de traditionella välfärdssystemen är för statiska för att klara förändringstakten. Här behövs alltså nya lösningar. Han definierade begreppet "Publikt entreprenörskap" som används i forskarvärlden för att beteckna den innovationsförmåga som finns inom den sociala ekonomin. Jämförelserna med annat entreprenörskap ligger nära till hands och är en naturlig grund för samarbete mellan samhällets olika sektorer.

Andra forskare, Pernilla Hulthén och Filip Wijkström, har i en rapport "Särart och mervärde i den ideella sektorn"² framhållit att när näringslivet idag vill utveckla sina relationer till kunder och omvärld söker de ofta kring värden som demokrati, brukarmedverkan, tyst kunskap, legitimitet och socialt kapital, således värden som den sociala ekonomin representerar. Under Dialogturnén har samtal förts bl a med företaget E.ON som visar stort intresset för "Corporate Social Responsibility", dvs. nyss nämnda värden.

Otraditionella möten, samarbete över gränser och nya slags strategiska allianser framhålls idag ofta som viktiga för utveckling och tillväxt. I Simrishamns kommun använder man, vilket vi erfor vid dialogmöte, begreppet "den kulturella näringskedjan" för att beteckna kulturens möjligheter att främja nya konstellationer. Professor Sven Strömqvist, chef för Humanistlaboratoriet vid Lunds universitet framhåller det amerikanska Stanforduniversitetets stora framgångar med bl a kurser i entreprenörskap för att studenterna tidigt ska få lära sig möjligheten att förverkliga idéer

² Särart och mervärde – En studie av ledares syn på de idéburna organisationernas betydelse. Pernilla Hulthén och Filip Wijkström vid Handelshögskolan i Göteborg. Socialstyrelsens skriftserie.

genom samspel med det omgivande samhället. Han efterlyser en nationell strategi för hur de svenska universiteten skall kunna utveckla nytänkande och söka nya vägar³.

Djävheten

Jag tycker att det fordrades mod för att starta upp ett omfattande och komplext projekt av det här slaget där möten med högsta kommunledningarna skulle vara en central del. Veterligen har något liknande inte gjorts tidigare. Kommunerna i Skåne har sina olika särarter som det handlade om att förbereda sig inför och kunna närma sig på rätt sätt. Nätverket var vid projektstarten relativt nybildat och har under resans gång formaliserats till en förening. Det handlade om att i en ny konstellation tillsammans ge sig in i något ganska okänt men där kraften utgick från en stark övertygelse om idéns riktighet och den sociala ekonomins möjligheter. I sanning ett entreprenörskap. Jag själv, som tillfrågades om att bli samtalsledare och strategisk ledare, accepterade uppdraget eftersom jag inser att samspel mellan den sociala ekonomin och de offentliga institutionerna kommer att bli en nödvändighet och av stort värde för samhällsutvecklingen.

Det har från starten handlat om att ha stränga kvalitetskriterier för förberedelser, genomförande och dokumentation. Studier av de olika kommunerna har gjorts och dokumenterats som förberedelsematerial. Förberedande samtal och/eller underhandsmöten har genomförts med kommun- och regionföreträdare. Nätverkets olika representanter har förberett sig bl a genom bearbetade agendor för dialogmötena och genom förmöten.

De presentationer som har gjorts har varit mycket professionella. Under resans gång har en reflekterad erfarenhet byggts upp och den nödvändiga flexibiliteten i ett sådant här projekt har varit oproblematiskt.

Mötena med kommunföreträdare, företrädare för Region Skåne och andra har genomgående varit mycket positiva. Det har funnits en stor öppenhet och ett lyssnande intresse. Mycken kunskap har förmedlats till Nätverket. Det har således varit fråga om ett ömsesidigt lärande.

Den mycket kompetente projektledaren, Christoph Lukkerz, har innehållsmässigt och administrativt hållit ihop detta på många sätt komplicerade och kanske t o m av naturliga skäl svårstyrda projekt. Detta arbete har en stor del i att projektets resultat bör bedömas som ett värdefullt första steg i samarbetet med de offentliga institutionerna och med andra parter. Den kartläggning av den sociala ekonomin i Skåne som Kristina Persson, IRUC, gjort har haft en väsentlig betydelse för dialogen. Kartläggningen har tillfört viktig substans om den sociala ekonomins omfattning och aktiviteter och som varit ganska okänt för många. Vidare är de mycket väl genomarbetade dokumentationer som Kristina Persson gjort från mötena av stort värde och utgör ett viktigt material för fortsatta dialoger och samarbeten.

Framtiden

Projektet nådde inte fram till högt ställda mål och handlingsplaner i kommunerna eller omedelbart startande av föreningsråd. Vad som uppnåtts är en ökad förståelse för den sociala ekonomin och en ömsesidig kunskaps- och kompetensutveckling. En erfarenhet är att för många, även inom kommunledningarna och högskolevärlden, är begreppet social ekonomi fortfarande relativt okänt. Av den anledningen har kunskapsuppbyggnaden varit viktig.

För fortsättningen, kanske en "Dialogturné 2", anser jag att det är viktigt att Nätverk Social Ekonomi Skåne ytterligare utvecklar vad som skall vara den "gemensamma nämnaren". Vilka strategier behövs på övergripande nivå för att konkret främja tillväxt, fler jobb för dem som står långt från arbetsmarknaden, entreprenörskap, demokrati? Vilket stöd och i vilka former skall ges till lokala aktörer och hur skall balansen se ut mellan det övergripande och det lokala? Kommunernas inre liv är ofta mycket konkret med korta budgetperioder. Samspelet med de offentliga institutionerna gynnas, tror jag, av att man skapar gemensamma konkreta projekt som kan bli en

³ "Lund kan lära av Stanford." Professor Sven Strömqvist, chef för Humanistlaboratoriet vid Lunds universitet och vice ordförande för Wallenberg Global Learning Network. Artikel Sydsvenska Dagbladet 2007-04-03.

öppning för ytterligare förståelse för den sociala ekonomins bredare möjligheter. I dialogmöte med Region Skåne framställdes flera intressanta förslag i sådan riktning.

Nätverket har knutit kontakt till andra organisationer inom den sociala ekonomin inom EU vilket bör ge många positiva möjligheter till erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad. Jag tror även på ett förstärkt samarbete med den sociala ekonomin i övriga landet. Den sociala ekonomins synliggörande och legitimitet i förhållande till bl a de offentliga institutionerna är frågor som är av generell betydelse. Man måste även tillsammans problematisera sektorns förutsättningar och arbetssätt som ett led i att komma vidare och utveckla metoder och strategier.

Slutligen

Dialogturnén bör ses som ett väsentligt, första steg för att uppnå samspel med offentliga institutioner. Den har varit ett steg helt rätt i tiden.

Kristina Persson – kartläggare och dokumentatör

Dialogturné Social Ekonomi Skåne – några reflektioner

Ett drygt år har nu gått sedan projektet *Dialogturné Social Ekonomi – för tillgänglighet och mångfald* startade. Ett ganska osannolikt projekt med en likaledes smått osannolik uppdragsgivare och initiativtagare, ett nätverk bestående av vitt skilda organisationer, som hade en gemensam önskan om att sprida kunskap om social ekonomi i Skåne. Målsättningarna var högt ställda, och projektets vision var att:

Genom dialogmötena uppnå en ökad förståelse hos kommuner och andra berörda aktörer för den sociala ekonomins förutsättningar att medverka till tillväxt, entreprenörskap, sysselsättning, socialt kapital i samhället och demokratins fördjupning. Genom samspel med den offentliga och den privata sektorn medverka till nya lösningar i en globaliserad värld och ett mångkulturellt samhälle.

Två ytterligare processer har pågått parallellt med dialogturnén, dels formerandet av en organisation för nätverket och dels en kartläggning av den skånska sociala ekonomin. Personligen har jag haft flera roller och perspektiv i dessa processer, som dokumentatör i dialogturnén, som kartläggare av social ekonomi i Skåne och som representant för IRUC, Ideellt Resurs- och Utvecklingscentrum, delaktig i formeringen av nätverket samt så småningom även som styrelseledamot i den ideella föreningen Nätverk Social Ekonomi Skåne.

Det är också utifrån dessa olika roller och kanske med ett fokus på hur de olika processerna samverkat och stärkts av varandra som mina reflektioner tar sin utgångspunkt. För först som sist ska sägas att de tre delarna varit viktiga för varandra och för helheten. Inte minst har erfarenheterna från dialogturnén stärkt nätverket i övertygelsen om att en samlad organisation för den sociala ekonomin i Skåne är behövd.

Det är dock i stunden svårt att ge några "avslutande reflektioner", såsom ursprungligen var syftet med denna skrivning. Vi har genom dialogturnén, och i det övriga arbetet för att stärka och sprida kunskap om den sociala ekonomin i Skåne, egentligen nyss startat vad som förhoppningsvis blir ett spännande, långsiktigt och uthålligt arbete för att skapa en ökad samverkan över sektorsgränser och ett godare samhälle.

För det är så att det kräver tid att skapa förtroende och relationer mellan personer, organisationer och över sektorsgränser. En god grund har dock lagts genom dialogturnén och en rad kontakter har skapats som högst troligt kommer att utvecklas och bära frukt framöver. Inte enbart i

de kommuner där dialogmöten har hållits utan även i ett flertal andra kommuner, inom Region Skånes organisation och genom de båda seminarier som har genomförts.

Såväl anställda i dialogturnén som nätverkets representanter har gjort ett gott arbete i dialogturnén och dess genomförande har som helhet präglats av engagemang, ödmjukhet och professionalism. Samtliga aktiviteter och kontakter har, enligt min upplevelse, varit väl förberedda och väl genomtänkta.

Dialogturnén och nätverket har genomgående mötts av ett positivt och nyfikat förhållningssätt hos de representanter från kommun, region, näringsliv och akademi som vi mött under resan. Intresset för social ekonomi och för en ökad samverkan är stort, om än ibland något trevande. Det är uppenbart att formerna för samverkan över sektorsgränser ännu inte är självklara och att det framöver behöver utvecklas och testas modeller för sådan samverkan.

Vi kan också konstatera att en fortsatt kunskapsutveckling och kunskaps-spridning är välbehövlig. Samt att det är viktigt för oss som verkar inom den sociala ekonomin att kunna informera på tydligt sätt. Vi har funnit, även genom den nämnda kartläggningen, att kunskapen om social ekonomi och dess organisationer inte är så stor i de skånska kommunerna; de ideella föreningarnas fritidsinriktade ideella verksamhet undantagen.

Även om kunskapsnivån hos de i dialogturnén deltagande parterna har höjts är det således tydligt att en viktig framtidsfråga för den sociala ekonomin, liksom för samhället i stort, är att ytterligare synliggöra och tillvarata även det företagande, entreprenörskap och den utvecklingskraft och professionalism som finns inom den sociala ekonomin, för härom är kunskaperna idag begränsade.

Att det arbete som grundlagts genom dialogturnén behöver leva vidare bekräftades också av deltagarna vid seminariet *Öppen dialog 2.0*, som nätverket arrangerade i början av juni 2007. Där bland annat förslaget om en ny, fördjupad dialogturné väcktes – Dialogturné 2.0.

Nils-Ola Nilsson – Ordförande Nätverk Social Ekonomi Skåne

Slutbedömning av Dialogturné Social Ekonomi 2006-2007

Min uppfattning är att projektledaren/projektledningen bedrivit ett mycket noggrant och engagerande arbete där den tydliga planeringen varit vägvisande och viktig. Det har hela tiden funnits bra förberedelser för det som skulle genomföras. Detta medförde att nätverksrepresentanterna och dess organisationer känt sig delaktiga i arbetet under hela projektet. Jag kan definitivt ge uttryck för detta för Skåneidrottens räkning. Att vara detaljinvolverad är inget jag efterfrågat eller haft möjlighet till. Det har varit smakligt att kunna engagera sig i de frågor och vid de tillfällena som möjligheterna har varit störst. Det ger en valmöjlighet till engagemang allt efterhand. Det har jag upplevt som mycket positivt. Mitt stora intresse har varit att förankra och påverka på strategisk nivå initialt vilket varit framgångsrikt inom projektet Dialogturné Social Ekonomi.

Lärandet och utvecklingen har varit stort under projektets gång. Däremot har lärdomarna nog inte kunnat tillämpas särskilt mycket än eftersom projektperioden varit för kort för det. Vi skulle behöva göra fler dialogturnéer för att kunna bedöma lärandeprocesserna över tid.

En styrka i arbetet har varit projektledarens sätt att arbeta i kombination med den utvalde strategiska ledaren som har haft en annan mera avgränsad men central roll i samband med dialogmötena. Olika synsätt dem emellan och olika roller har till största del varit berikande för

projektet och skapat mervärden. Det ledde till ett antal omfattande och viktiga utvecklingsdiskussioner kring hur vissa insatser skulle genomföras.

Det bästa med hela projektet har varit den uppgjorda planen och strukturen över vilka branscher och geografiska områden i Skåne vi skulle skjuta in vår förankringsturné på. Vi har planterat oss hos ett antal kommuner, Region Skåne, högskolor och universitet, arbetsmarknadsparter samt kulturlivet.

Jag tror det är svårt att göra det så mycket bättre. Vi måste hela tiden inse att vi är en brokig skara organisationer som försöker kraftsamla utifrån vissa gemensamma nämnare. Det är hela tiden en utmaning för oss själva. Jag är övertygad om att dialogturnén spelat en avgörande roll för formaliseringen och etableringen av den nya ideella föreningen, *Nätverk Social Ekonomi Skåne*. I dagsläget är vi tretton medlemsföreningar. Dialogturnéns alla olika kontakter och ingångar kommer att medföra en tillväxt av medlemsorganisationer framöver. Då kan vi bli en ännu starkare och tydligare aktör för samhällsutvecklingen i Skåne.

Christoph Lukkerz – Projektledare

För att kunna upptäcka nya länder måste man först lämna fastlandet och våga sig ut på det öppna havet!

Turnén är slut. Dialogen har börjat – internt i nätverket, externt hos dialogpartners och sinesmellan. En spännande resa som har väckt intresse för den sociala ekonomins möjligheter och samtidigt väckt många nya frågor. Tre samhällssektorer med väldigt olika förutsättningar, mål och tillvägagångssätt. Mitt emellan ett i början av projektet fortfarande löst nätverk av mycket olika organisationer och föreningar, dock med stor entusiasm och engagemang.

Mitt uppdrag som "Turnéledare", som det har stått i ansökan till ESF-rådet, har främst varit att organisera, planera och administrera dialogturnén. Min ambition har varit att göra alla nätverksrepresentanter delaktiga i processen och att lyssna av vilka önskemål, intressen och krav som finns hos var och en. Det har blivit en rejäl utmaning att få ihop ett tiotals delvis mycket olika förväntningar. Visserligen har jag personliga erfarenheter från föreningslivet som jag varit engagerad i under hela mitt liv – samt att jag har en gedigen utbildning och kunskap i projektledning. Dock har jag varit helt ny i detta sammanhang och begreppet social ekonomi har varit minst lika nytt för mig som för många dialogpartners. Från första dagen har jag ändå mötts av ett stort förtroende från nätverkets sida. Detta har skapat en väldigt god arbetsmiljö där kreativiteten och lärandet har kunnat utvecklas.

En annan mycket positiv erfarenhet har varit det vänliga och prestigelösa bemötandet och öppenheten från alla jag har tagit kontakt med. Jag tror inte att det skulle vara möjligt i Tyskland, mitt hemland, att så enkelt få till stånd möten med ledande politiker, tjänstemän och representanter från näringslivet. Eller att bara träffa en KS ordförande över en pizza för planering och avstämning. Sedan är byråkratin minst lika krånglig eller bromsande i båda länderna.

En av frågorna som har varit återkommande i projektet har varit hur konkreta eller övergripande och strategiska mötesämnen skulle behandlas. Nätverket förstår sig själv som en lobbyorganisation för den sociala ekonomin i hela Skåne och vill bidra till och arbetar strategiskt för bättre förutsättningar på lokal nivå. Samtidigt som nätverket som helhet inte kommer att jobba på lokal nivå, behövs dock konkreta lokala exempel för att kunna väcka intresse för den sociala ekonomin hos kommunledningar och andra samhällsaktörer. Många goda exempel finns inom den sociala ekonomin, men endast ett fåtal är dokumenterade och/eller utvärderade. Här finns stora möjligheter att göra den sociala ekonomins potential mycket mer synligt.

Nätverkets styrka är onekligen blandningen och bredden av medlemsorganisationerna – som är bara en början till det som föreningen vill utvecklas till. Här gäller verkligen det från Marie Eriksson, VD på Idékraft AB, om-myntade ordspråk: Lika barn leka bäst – men olika barn skapar nya lekar! Nätverksorganisationernas olika perspektiv (bildning, idrott, kvinnor, människor med funktionshinder eller annan etnisk bakgrund, lokalt, företagande, ungdomar, humanitärt, kultur etc. är en stor resurs internt samt mycket mer också externt t.ex. som bollplank för organisationer och ledare inom alla samhällssektorer.

Arbetet som projektledare i ett strategiskt projekt utan daglig verksamhet med deltagare har ibland varit ett mycket ensamt jobb. Det har vissa dagar känts som om man stampar på stället och kommer ingenstans. Dock sker det utveckling hela tiden i ett projekt som bygger på processtanken. Som reflektionshjälp och som ett mer lättamt återkopplingsverktyg gentemot nätverkets representanter har jag från första projektdagen tills projektets slut fört en så kallad *Dialoggbok*. Det behövs visserligen en stark disciplin och kontinuitet i skrivandet – men resultatet är en 28 kapitel stor processbeskrivning med personliga reflektioner, dokumentation av aha-upplevelser, glädjemoment men också av otålighet, stressituationer och andra påfrestningar. Hela *Dialoggboken* är inte lämpad för en bred offentlighet utan var hela tiden tänkt som ett internt dokument. Jag kan bara varmt rekommendera alla som driver utvecklingsprojekt att prova på en sådan form av dokumentation och reflektion. I bilagan finns ett kronologiskt citatutdrag ur *Dialoggboken* för den som vill följa projektets och projektledarens utveckling utifrån ett subjektivt perspektiv. Med några goda råd för liknande projekt vill jag avsluta denna projektrapport och tacka alla som jag fick lära känna under resans gång!

Projektledarens goda råd för liknande projekt:

- Långsiktigt tänkande och uthållighet – ha tålamod
- Skapa informationsmaterial om projektet, helst hemsida och visitkort etc. – det efterfrågas!
- Marknadsför verksamheten/projektet i alla sammanhang och på nya arenor
- Öppna upp för dialogpartners egna frågor – men våga samtidigt utmana!
- Upptaktsseminarium en bra investering, dörröppnare, skapar intresse, bra anknytningsämne
- Politisk förankring A och O i kontakt med kommuner
- Skapa kontakter, vårda relationerna och väck intresse utan att pressa/forcera för mycket
- Var väl förberedd när du vill träffa dialogpartners som ställer sin tid till förfogande
- Ha goda exempel som helst är dokumenterade och som har lokal/regional anknytning
- Dialog på bådastallas villkor
- Tänk på byråkratins långsamma kvarnar
- Var flexibel
- Var realistisk! - SMART Mål (**S**pecifikt, **M**ätbart, **A**ccepterat, **R**ealistiskt, **T**idsatt)
- Se möjligheter och det positiva framför hinder – det skapar glädje!

Bilagor: (finns som pdf på Nätverkets hemsida: www.socialekonomiskane.se)

- Social ekonomi i Skåne – en kartläggning 2005 - 2006
- Dokumentation av seminariet *Dialog med den sociala ekonomin* - 16 juni 2006
- Dokumentation av seminariet *Publikt entreprenörskap* - 19 april 2007
- Dokumentation av seminariet *Öppen Dialog 2.0* - 4 juni 2007
- Anteckningar från dialogmötet med Region Skåne - 2 maj 2007
- Värmdö kommuns handlingsplan
- Citat ur *Dialoggboken*

Litteraturtips:

- **Publikt entreprenörskap – det marginella görs centralt;**
Bjerke, Hjorth, Larsson, Asplund; Folkbildningsföreningen, Malmö 2007.
- **Särart och mervärde i den ideella sektorn;**
Hultén, Wijkström; Socialstyrelsen, Stockholm 2006.
- **Från Nationalstat till näringsliv?;**
Wijkström, Einarsson; Ekonomiska forskningsinstitutet, Stockholm 2006.

Kontakt till Nätverket Social Ekonomi Skåne – ideell förening

Nätverkets hemsida: www.socialekonomiskane.se

Medlemsorganisationernas hemsidor:

www.malmo.abf.se	ABF Malmö (Arbetarnas Bildningsförbund Malmö)
www.coompanion.se	Coompanion – Kooperativ Utveckling (Skåne)
www.furuboda.se	Föreningen Furuboda
www.ikf.se	IKF i Malmö (Internationella Kvinnoföreningen i Malmö)
kristina@iruc.se	IRUC (Ideellt Resurs- och Utvecklingscentrum)
www.mip.org.se	MIP (Malmö Ideella föreningars Paraplyorganisation)
www.skaneidrotten.se	Skåneidrotten (Skånes Idrottsförbund och SISU Idrottsutbildarna)
www.bygde.net	SLUG Länsbygderådet i Skåne (Skånes Lokala Utvecklingsgrupper)
www.foteviken.se	Stiftelsen Fotevikens Maritima Centrum
www.bilda.nu	Studieförbundet Bilda (Region Syd)
www.sv.se	Studieförbundet Vuxenskolan (Skåne-regionen)
www.redcross.se	Svenska Röda Korset (Region Syd)